

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

SPAIN CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND
INNOVATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION: a collection scientific works of the International scientific conference – Madrid, Spain, 2025, Issue 4.

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish,

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION**». Which took place in Spain, 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

**TOG'AY MURODNING "OTAMDAN QOLGAN DALALAR" ASARIDA
EVFIMIZMLARNING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI****Raimnazarova Nasiba Xoliyarovna**

TerDPI O'zbek tili va adabiyoti dotsenti, f.f.f.d. (PhD)

Ro'ziqulova Lobar

TerDPI 3-kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada Tog'ay Murodning "Otamdan qolgan dalalar" asarida qo'llangan evfemizmlarning lingvistik xususiyatlari, ularning semantik vazifalari, stilistik yuki va ijtimoiy-madaniy kontekstda tutgan o'rni ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Asarda evfemik birliklarning qo'llanishi yozuvchining satirik mahorati, senzura sharoitidagi til strategiyalari hamda xalqona obrazlilik bilan bog'liq holda o'rganilgan.

Kalit so'zlar: evfemizm, lingvistika, semantika, badiiy til, senzura, satira, ekspressivlik, uslub, xalq og'zaki ijodi, konnotatsiya.

Аннотация: В статье представлен научно-теоретический анализ языковых особенностей эвфемизмов, использованных в произведении Тогая Мурода «Поля, оставленные отцом», их семантических функций, стилистической нагрузки и места в социокультурном контексте. Использование эвфемизмов в произведении рассматривается во взаимосвязи с сатирическим мастерством писателя, языковыми стратегиями в условиях цензуры и народной образностью.

Ключевые слова: эвфемизм, лингвистика, семантика, художественный язык, цензура, сатира, выразительность, стиль, народное творчество, коннотация.

Abstract: This article provides a scientific and theoretical analysis of the linguistic features of euphemisms used in Togay Murod's work "The Fields Left by My Father", their semantic functions, stylistic load, and their place in the socio-cultural context. The use of euphemisms in the work is studied in connection with the writer's satirical skills, language strategies in conditions of censorship, and folk imagery.

Keywords: euphemism, linguistics, semantics, artistic language, censorship, satire, expressiveness, style, folk art, connotation.

Kirish. Til inson tafakkuri va jamiyatning ma'naviy hayotini aks ettiruvchi kuchli vosita bo'lib, uning badiiy ko'rinishlarida xalq hayoti, tarixiy voqelik va ijtimoiy munosabatlar o'z ifodasini topadi. Adabiy tilning eng sezilarli qatlamlaridan biri – evfemizmlardir. Evfemizmlar jamiyatda noqulay, qo'pol, siyosiy jihatdan xavfli yoki og'riqli ma'nolarni yumshoq shaklda ifodalovchi til birliklaridir.

Tog'ay Murod nasri aynan shunday til qatlamidan mohirona foydalanilganligi bilan ajralib turadi. "Otamdan qolgan dalalar" asari tili xalqona ohang, lirizim, psixologik tahlil va satirik tasvirlar uyg'unligidan

iborat bo'lib, undagi evfemizmlar yozuvchining badiiy-estetik maqsadiga xizmat qiladi.

Asarda evfemizmlar nafaqat til hodisasi, balki o'sha davrning ijtimoiy-siyosiy ruhiyatini yorituvchi badiiy vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Asarda evfemizmlarning mohiyati va tasnifi

Evfemizmlarning semantik xususiyatlari. Evfemizmlar ko'pincha ma'no yumshatish, yashirish yoki kinoyaviy kuchaytirish orqali vujudga keladi. Asarda uchraydigan evfemik birliklarga: qo'pol so'z o'rnida qo'llangan noaniq shakllar ("yuzlaringizni yuving!" – qo'pol tanbehning yashirilishi), kinoyaviy evfemizmlar ("Sotsiolistik vatan... ona qolib" – haqiqiy "vatan" tushunchasining siyosiy tus olgan varianti), ideologik evfemizmlar ("oq oltin", "karomat") – siyosiy tashviqotning badiiy talqini kiradi.

Bu evfemik birliklar o'zida konnotativ ma'no, ijtimoiy fon va badiiy maqsadni mujassam etadi. Evfemizmlar Tog'ay Murod uslubida bir nechta vazifani bajaradi: Satira va kinoya yaratish. Asardagi ko'plab evfemizmlar ochiq tanqid o'rniga yumshoq, ammo keskin kinoya shaklida berilgan: "Baxt yallasi" – xalqning og'ir mehnatini "baxt" sifatida ko'rsatadigan sovetcha tashviqotga kinoya. "Adabiy yelvizaklar" – zamonaviy adabiy oqim vakillarini piching tarzida tasvirlash.

Xalqona obrazlilik yaratish

Yozuvchi xalqona mazmundagi evfemizmlar orqali milliy mentalitetni jonlantiradi: "dala yulduzlari" – terimchi qizlarning shanli, idealizatsiya qilingan obrazi, "er odamzotning beshigi" – falsafiy-metaforik evfemizm, o'lim va hayotning yumshoq ifodasi.

Senzura sharoitidagi til strategiyasi: Asarda uchraydigan "ana bunday", "manavinday" kabi o'rinbosar birliklar – qo'rquv va ehtiyotkorlik natijasidagi evfemik shakllardir. Ideologiya tanqididagi "manavinday!" evfemizmi aytilishi mumkin bo'lgan qo'pol mazmunni yashiradi. Bu evfemik shakllar sovet davri senzurasining tilga ta'sirini aks ettiradi.

Evfemizmlarning pragmatik xususiyatlari

Qahramon ruhiyati va ichki kechinmalarini ifodalash. Masalan: "umidini yo'qotish" – o'lim, charchoq, ruhiy muvozanatsizlikni yumshatib ifodalash. Evfemizmlar orqali yozuvchi: jamiyatdagi ikkiyuzlamachilikni, siyosiy boshimni, insonning ruhiy fojiasini, bilvosita tarzda o'quvchiga yetkazadi. Evfemizmlar ijtimoiy munosabatlarni yumshoq, ammo ta'sirchan tarzda aks ettiradi: "zaifa", "ojiza" – o'tmishdagi ayolning ijtimoiy mavqeini yumshatib, lekin tanqid bilan berish. Bu evfemik birliklar jamiyat tarixiy xotirasini aks ettiruvchi semantik qatlam vazifasini bajaradi.

Xulosa

Tog'ay Murodning "Otamdan qolgan dalalar" asari evfemizmlar jihatidan nihoyatda boy bo'lib, ularning qo'llanishi quyidagi ilmiy xulosalarni beradi:

1. Asardagi evfemizmlar semantik, stilistik va pragmatik jihatdan murakkab hodisadir.
2. Evfemizmlar yozuvchi uslubining asosiy bo'yoqlaridan biri bo'lib, satira, lirizm va xalqona ohangni birlashtiradi.
3. Evfemik birliklar o'sha davrning ijtimoiy-siyosiy sharoitini, senzura va ideologik bosimni bilvosita tasvirlash vositasi sifatida xizmat qiladi.
4. Asarda evfemizmlar orqali nafaqat ma'no yumshatiladi, balki tanqidiy, falsafiy, lirik ma'nolar ham kuchayadi.
5. Tog'ay Murod evfemizmlar yordamida milliy ruhiyat, xalqona dunyoqarash va jamiyatning ichki kechinmalarini badiiy mahorat bilan aks ettiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Tog'ay Murod. Otamdan qolgan dalalar. (Fayl matni)
2. Abdurahmonov G'. O'zbek tilining izohli lug'ati. – Toshkent: Fan, 2008.
3. Madrahimov A. O'zbek tili stilistikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 1999.
4. Mamatov A. O'zbek tili frazeologiyasi. – Toshkent: Navro'z, 2019.
5. Yuldashev B. Til va nutq munosabatlari. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2001.

